

§ 273

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Otto Meren ym. valtuustoaloitteesta, joka koskee Leni- ninpuiston nimeämistä uudelleen

HEL 2022-013953 T 00 00 03

Hankennumero 5264_225

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

23.11.2022 tehdyssä valtuutettu Otto Meren ja 24 muun valtuutetun valtuustoaloitteessa esitetään Leninipuiston nimeämistä uudelleen. Kaupunkiympäristön toimiala on pyytänyt asiasta nimistötoimikunnan lausunnon.

Kaupunkiympäristölautakunnan näkemyksen mukaan Leninipuisto tulee nimetä uudelleen Leninin hirmutekojen ja Venäjän laajentuneen kansainvälisen oikeuden vastaisen hyökkäyssodan takia. Uuden nimen valmistelussa tulee huomioida, että naiset ovat edelleen aliedustettuja henkilöiden mukaan nimetyissä Helsingin kaupungin julkisissa paikoissa.

Lautakunta esitti, että Leninipuiston nimenmuutos tulisi toteuttaa asemakaavalla, koska kyse on merkittävästä muutoksesta vakiintuneeseen kaavanimistöön. Leninipuiston nimenmuutos olisi mahdollista valmistella joko kantakaupungin asemakaavojen ajantasaistamisen, Linnanmäen asemakaavan muutoksen tai jonkin muun alueella vireille tulevan asemakaavan muutoksen yhteydessä.

Leninipuiston historia

Kaupunginhallitus on 20.4.1970 tehnyt päätöksen Leninipuiston nimeämisestä Alppiharjun kaupunginosaan V. I. Leninin (1870–1924) mukaan. Päätös perustui loppuvuodesta 1969 tehtyyn valtuustoaloitteeseen, jolla haluttiin nostaa esiin seuraavana vuonna vietettyä V. I. Leninin syntymän satavuotisjuhlavuotta ja nimetä jokin katu hänen mukaansa. Valmistelussa päädyttiin kadun- tai aukionnimen sijaan esittämään siihen asti nimeämättömän puiston nimeämistä Kulttuuritalon välittömään läheisyyteen Alppiharjun kaupunginosaan. Arkkitehti Alvar Aallon suunnittelema Kulttuuritalo oli vihitty käyttöön vuonna 1958, ja se oli ideoitu kulttuuri- ja järjestötoimintaa varten. Leninipuiston nimi tuli voimaan asemakaavassa nro 6999, jonka sisäasiainministeriö vahvisti 24.9.1974.

16.05.2023

Lenininpuistoksi nimetty puisto rakennettiin puutarhanäyttelyalueeksi 1960-luvun alkuvuosina Helsingin kaupungin ja Helsingin puutarhaseuran yhteistyönä. Puistosuunnitelman alueelle oli laatinut puutarha-arkkitehti Maj-Lis Rosenbröijer. Puiston rakentamisesta vastasi hortonomi Pekka Jyränkö, josta tuli myöhemmin Helsingin kaupunginpuutarhuri. Puisto on peruskorjattu laadukkaasti vuosina 2012–2014. Peruskorjauksen tavoitteena oli puiston alkuperäisen hengen säilyttäminen ja palauttaminen. Leninipuisto onkin säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan, ja se edustaa aikakautensa tyylipiirteitä. Leninipuistolla on suuria maisema-arkkitehtonisia ja kaupunkikuvallisia arvoja, ja myös sen kasvillisuus on erittäin monipuolista.

Lenininpuisto on alun perin osa historiallista Eläintarhan puistokokonaisuutta. Alppipuiston ja Leninipuiston muodostamalla puistovyöhykkeellä on ollut ja on edelleen tärkeä merkitys tiiviisti rakennetun Alppilan ja lähiseudun asukkaiden lähivirkistysalueena sekä tapahtumien, kohtaamisten ja muistojen paikkana.

Kaavatilanne

Tällä hetkellä Alppiharjun (12.) kaupunginosassa Alppilan osa-alueella sijaitsevan Leninipuiston (ruotsiksi Leninparken) alueella on voimassa Linnanmäen asemakaava nro 9897, jonka ympäristöministeriö on vahvistanut 17.10.1995 ja joka on tullut voimaan 14.3.1997. Asemakaavassa Leninipuisto on osoitettu viheralueeksi (VP). Puiston pinta-ala on noin 3,5 hehtaaria. Puisto on luokiteltu Helsingin yleisten alueiden arvoympäristöihin.

Kuntalaisaloite

Lisäksi lautakunta toteaa, että 25.4.2023 päivätyssä kuntalaisaloitteessa (liite 3) esitetty nimiehdotus Lotta Svärd -puisto Leninipuiston nimeksi tulee käsitellä ja arvioida uuden nimen valmistelun yhteydessä.

Käsittely

Palautusehdotus:

Tuomas Nevanlinna: Korvataan lausuntoehdotuksen kohdat 3) ja 4) tekstillä: "Lenininpuiston nimi on useiden helsinkiläisten sukupolvien tuntema ja käyttämä; se on osa kaupungin historiallista, kerroksellista nimimaisemaa ja yhteistä helsinkiläistä kokemusta. Ilmiasunsa lisäksi Leninipuiston nimi kantaa merkityksiä, joita voi olla vaikea tulkita nykyhetkestä käsin. Paikannimet heijastavat antamishetkensä ajatusmaailmaa, ilmapiiriä ja ajankuvaa. Tässä hetkessä hankalaltakin tuntuvan kaavanimen säilyttäminen ja sen taustojen tunteminen lisää ymmärrystä nimeämishetkeä, nimenantoperusteita ja niitä ihmisiä kohtaan, jotka nimen aikanaan ovat antaneet. Samalla nämä muistumat

16.05.2023

kertovat historiasta tuleville sukupolville. Maaliskuussa 2023 lautakuntakäsittelyyn tulevassa Helsingin kulttuuriympäristöohjelman 2023–2028 luonnoksessa todetaan, että kulttuuriympäristöön kuuluu kerroksellisuus ja muutos, mutta myös pysyvyys. Tämän voidaan tulkita koskevan myös paikannimistöä, joka on yhteistä, aineetonta kulttuuriperintöämme. Edellä esitettyyn viitaten ja ottaen huomioon Leninipuiston nimen ikä ja vakiintuneisuus, nimen kulttuuri- ja aatehistoriallinen arvo, nimistösuunnittelun periaatteet sekä puiston sijainti ja kaupunkikuvallinen merkitys, Leninipuiston nimen muuttamiselle ei ole perusteita. Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että nimenmuutosta ei ole tarkoituksenmukaista ryhtyä valmistelemaan."

Kannattaja: Mia Haglund

Vastaehdotus:

Otto Meri: Korvataan lausuntoehdotuksen kohta (4) kuulumaan seuraavasti: "Lautakunta esittää, että Leninipuiston nimen muuttamiseen ryhdytään viivytyksettä siten, että puiston nimi muutetaan vuoden 2023 aikana."

Kannattaja: Risto Rautava

1 äänestys

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

Ei-ehdotus: Tuomas Nevanlinnan palautusehdotuksen mukaisesti.

Jaa-äännet: 8

Silja Borgarsdottir Sandelin, Atte Kaleva, Otso Kivekäs, Oona Käyhkö, Otto Meri, Jenni Pajunen, Mika Raatikainen, Risto Rautava

Ei-äännet: 4

Mia Haglund, Olli-Pekka Koljonen, Tuomas Nevanlinna, Amanda Pasanen

Tyhjä: 1

Sami Kuusela

Poissa: 0

Kaupunkiympäristölautakunta päätti jatkaa asian käsittelyä äänin 8–4 (1 tyhjä).

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Otto Meren vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna.

Jaa-äännet: 7

Mia Haglund, Otso Kivekäs, Olli-Pekka Koljonen, Sami Kuusela, Oona Käyhkö, Tuomas Nevanlinna, Amanda Pasanen

Ei-äännet: 6

Silja Borgarsdottir Sandelin, Atte Kaleva, Otto Meri, Jenni Pajunen, Mi-
ka Raatikainen, Risto Rautava

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Kaupunkiympäristölautakunta päätti hyväksyä esittelijän ehdotuksen
äänin 7–6.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Johanna Lehtonen, nimistönsuunnittelija, puhelin: 09 310 37386

johanna.lehtonen(a)hel.fi

Hanna Ikonen, suunnittelija, puhelin: 09 310 64796

hanna.ikonen(a)hel.fi

Kaisa Solin, maisema-arkkitehti, puhelin: 09 310 34757

kaisa.solin(a)hel.fi

Paula Leiwo, arkkitehti, puhelin: 09 310 23637

paula.leiwo(a)hel.fi

Santeri Nuotio, arkkitehti, puhelin: 09 310 76696

santeri.nuotio(a)hel.fi

Kerttu Kurki-Issakainen, johtava arkkitehti, puhelin: 09 310 37349

kerttu.kurki-issakainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite 23.11.2022 Meri Otto Leninipuisto nimettävä uudelleen
- 2 Nimistötoimikunnan lausunto 15.2.2023 § 19
- 3 Kuntalaisaloite 25.4.2023

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Kuntalaisaloitteentekijä

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloite

Valtuutettu Otto Meri ja 24 muuta valtuutettua ovat tehneet 23.11.2022 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Lenininpuisto nimettävä uudelleen

Venäjän hyökättyä kansainvälisen oikeuden vastaisesti itsenäiseen Ukrainaan ovat Turku ja Kotka päättäneet poistaa Lenin-patsaat katukuvasta. Turun pormestarin mukaan Lenin-patsas ei ole kaupungin arvo-perustan mukainen. Kotkan kaupunginvaltuusto on päättänyt, että Lenin-patsas siirretään julkisesta puistosta sisälle museoon.

V.I. Lenin oli yksi Neuvostoliiton oppi-ististä ja Neuvosto-Venäjän johtajista. Lenin käynnistämät vainot jatkuivat myöhemmin Neuvostoliitossa ja häntä pidetään yhtenä maailmanhistorian eniten inhimillistä kärsimystä aiheuttaneista diktaattoreista. Toisin kuin usein virheellisesti väitetään, Lenin ei antanut Suomelle itsenäisyyttä, vaan Suomi julistautui itsenäiseksi eduskunnan hyväksytyä itsenäisyysjulistuksen.

Lenininpuisto on nimetty vuonna 1970 Leninin syntymän satavuotisjuhlan kunniaksi. Suomettumisen jälkeen Suomi on siirtymässä uuteen aikaan Nato-jäsenyyden myötä. Historiaa emme voi muuttaa, mutta meillä on valta vaikuttaa siihen, keiden mukaan kaupunkimme julkisia paikkoja on nimetty. Helsingin kaupungin nimistötoimikunnalla on paras asiantuntemus siitä, mikä voisi olla puiston uusi nimi. Me allekirjoittaneet valtuutetut edellytämme, että Lenininpuisto nimetään uudelleen.”

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan asiasta lausunnon kaupunginhallitukselle 17.5.2023 mennessä.

Kuntalaisaloite

Lausunnon valmistelun aikana on kaupungille 25.4.2023 saapunut 16 kuntalaisen allekirjoittama kuntalaisaloite, jossa esitetään Leninpuiston nimeksi Lotta Svärd -puistoa. Kuntalaisaloitteessa ehdotetaan, että Lenininpuisto nimetään Lotta Svärd -puistoksi symbolina yhtenäisyydestä ja inhimillisyydestä sekä ihmisoikeuksista, jotka ovat jakamattomia.

Aiemmat nimenmuutosehdotukset

Nimistötoimikunta on antanut Lenininpuiston nimen muuttamista koskevista Sinisen valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta lausuntonsa

15.11.2017. Lausunnossaan nimistötoimikunta ei puoltanut ryhmäaloitteessa esitettyä Leninipuiston nimen muuttamista Ukko-Pekan puistoksi yleisiin nimistönsuunnittelun periaatteisiin viitaten. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on 16.1.2018 antamassaan lausunnossa pitänyt nimistötoimikunnan perusteluita asianmukaisina myös kulttuurihistoriallisista näkökulmista ja on yhtynyt nimistötoimikunnan kantaan. Kaupunginhallitus katsoi Sinisen valtuustoryhmän ryhmäaloitteen loppuun käsitellyksi 23.4.2018.

Samoin kaupunkiympäristölautakunta on 6.2.2018 valtuustoaloitteesta antamassaan lausunnossa yhtynyt nimistötoimikunnan kantaan eikä puoltanut aloitteessa esitettyä. Kaupunginvaltuusto katsoi ryhmäaloitteen loppuun käsitellyksi 16.5.2018.

Helsingin puutarhaseura on vuonna 1991 ehdottanut Leninipuiston nimeä muutettavaksi Puutarhurin- tai Ylipuutarhuripuistoksi. Kaupunginvaltuusto päätti 18.3.1992 hyväksyä Linnanmäen alueen asemakaavan muutoksen nro 9897, ja samalla se hyväksyi kaupunginhallituksen esityksen, että Leninipuiston nimeä ei muuteta. Leninipuiston nimen säilyttämisen puolesta oli myös jätetty adressi. Myöskään nimistötoimikunta ei kokouksessaan 4.11.1991 puoltanut nimenmuutosehdotusta.

Nimistönsuunnittelun periaatteet ja suhtautuminen asemakaavassa vahvistuneen kaavanimistön muuttamiseen eivät ole näiden käsittelyiden jälkeen muuttuneet.

Nimistönsuunnittelun ja nimistötoimikunnan näkökulma

Paikannimet ovat merkittävä osa aineetonta kulttuuriperintöämme, ja paikannimet kiinnittyvät kulttuuriympäristöön. Kulttuuriympäristöön kuuluu kerroksellisuus ja muutos, mutta myös pysyvyys, mikä todetaan Helsingin kaupunginmuseossa valmistelussa olevassa kulttuuriympäristöohjelmassa.

Helsingin nimistönsuunnittelussa noudatetaan periaatetta, että käytössä olevia kaavanimiä ei muuteta, ellei nimenmuutosta puolla jokin erityinen, esimerkiksi pelastusturvallisuuteen tai liikennejärjestelyiden muutoksiin liittyvä syy. Tämä oli perusteena esimerkiksi Sörnäisten rantatien Hakaniementorin puoleisen pään nimen muuttamisessa Miina Sillanpään kaduksi vuosina 2021–2022. Käytössä olevan nimen muuttaminen vaikuttaa kaikkiin alueen käyttäjiin ja siellä asuviin ja toimiviin, ja vakiintuneen nimistön muuttaminen voi aiheuttaa asukkaille ja alueen käyttäjille pitkäaikaista sekaannusta esimerkiksi pelastustilanteissa ja kuljetuksissa.

Nimistösuunnittelu on osa pitkäjänteistä kaupunkisuunnittelua, ja nimet suunnitellaan asemakaavoituksen yhteydessä. Nimistön ensisijainen tarkoitus on opastaa ja yksilöidä paikkoja, ja kaavanimistö onkin parhaimmillaan mahdollisimman muuttumatonta ja pysyvää, jotta se täyttää tämän tärkeimmän funktionsa. Helsingin vakiintunutta ja historiallista nimistöä on onnistuneesti säilytetty myös poliittisten tilanteiden vaihtuessa, mikä tekee kaupunkimme nimistöstä kerroksellista ja arvokasta. Voidaan todeta, että Leninipuiston nimi on useiden helsinkiläisten sukupolvien tuntema ja käyttämä; se on osa kaupungin historiallista, kerroksellista nimimaisemaa ja yhteistä helsinkiläistä kokemusta. Tässä hetkessä hankalaltakin tuntuvan kaavanimen taustojen tunteminen lisää ymmärrystä nimeämishetkeä, nimenantoperusteita ja niitä ihmisiä kohtaan, jotka nimen aikanaan ovat antaneet. Samalla nämä muistumat kertovat historiasta tuleville sukupolville. Ilmiasunsa lisäksi Leninipuiston nimi on kantanut merkityksiä, joita voi olla vaikea tulkita nykyhetkestä käsin.

Nimistötoimikunta on 15.2.2023 antanut valtuustoaloitteesta kaupunkiympäristölautakunnalle lausunnon, jossa se viittaa nimistösuunnittelun vakiintuneisiin periaatteisiin ja toteaa, että paikannimien sisällöt, merkitykset ja tulkinnat muuttuvat ajassa. Monissa suunnitelluissakin paikannimissä on sellaista sanastoa ja kuvastoa, jota nykykäsityksen mukaan voidaan pitää kiistanalaisena tai ristiriitaisena. Nimet kuvastavat kuitenkin erityisesti antamishetkeänsä, joten ne ovat muistumia paikan historian vaiheista ja käännteistä. Nimistötoimikunnan näkemyksen mukaan kaavanimistön nopeatahtinen muuttaminen ei ole hyvä tapa käsitellä edelleen käynnissä olevia, ajankohtaisia maailman tapahtumia tai kriisejä.

Nimistötoimikunta on todennut lausuntonaan, että nimistösuunnittelun näkökulmasta Leninipuiston nimen muuttaminen ei ole suositeltavaa.

Valtuustoaloitteen käsittelystä kaupunkiympäristölautakunnassa

Kaupunkiympäristölautakunta käsitteli asian 28.3.2023, ja esittelijän esitys lausunnoksi oli silloin, että Leninipuiston nimeä ei muuteta nimen ikä ja vakiintuneisuus, nimen kulttuuri- ja aatehistoriallinen arvo, nimistösuunnittelun periaatteet sekä puiston sijainti ja kaupunkikuvalinen merkitys huomioon ottaen.

Kaupunkiympäristölautakunta päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi ja katsoi, että Leninin hirmutekojen ja Venäjän laajentuneen kansainvälisen oikeuden vastaisen hyökkäyssodan takia puisto tulee nimetä uudelleen. Lautakunnan mukaan uuden nimen valmistelussa tulee huomioida, että naiset ovat edelleen aliedustettuja henkilöiden mukaan nimetyissä Helsingin kaupungin julkisissa paikoissa.

Asemakaavoituspalvelu

Asemakaavoituspalvelu katsoo, että Leninipuiston nimenmuutos olisi tarkoituksenmukaista valmistella asemakaavan muutoksen yhteydessä, koska kyseessä on merkittävä muutos vakiintuneeseen ja vuosikymmeniä käytössä olleeseen kaavanimistöön. Aikakaudelleen tyypillinen puisto on luokiteltu Helsingin yleisten alueiden arvoympäristöihin. Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalvelun mukaan Leninipuisto on kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävä kaupunkipuisto, ja tämä olisi mahdollista ottaa myös huomioon asemakaavan muutoksessa.

Leninipuiston nimenmuutos olisi mahdollista valmistella joko kanta-kaupungin asemakaavojen ajantasaistamisen, Linnanmäen asemakaavan muutoksen tai jonkin muun alueella vireille tulevan asemakaavan muutoksen yhteydessä. Päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma kahden ensin mainitun osalta on ajankohtainen arviolta vuonna 2024.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Johanna Lehtonen, nimistösuunnittelija, puhelin: 09 310 37386
johanna.lehtonen(a)hel.fi
Hanna Ikonen, suunnittelija, puhelin: 09 310 64796
hanna.ikonen(a)hel.fi
Kaisa Solin, maisema-arkkitehti, puhelin: 09 310 34757
kaisa.solin(a)hel.fi
Paula Leiwo, arkkitehti, puhelin: 09 310 23637
paula.leiwo(a)hel.fi
Santeri Nuotio, arkkitehti, puhelin: 09 310 76696
santeri.nuotio(a)hel.fi
Kerttu Kurki-Issakainen, johtava arkkitehti, puhelin: 09 310 37349
kerttu.kurki-issakainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite 23.11.2022 Meri Otto Leninipuisto nimettävä uudelleen
- 2 Nimistötoimikunnan lausunto 15.2.2023 § 19
- 3 Kuntalaisaloite 25.4.2023

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Kuntalaisaloitteentekijä

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-

16.05.2023

Asia/15

---

täntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 28.03.2023 § 179

Kaupunkiympäristölautakunta 21.03.2023 § 171

Nimistötoimikunta 15.02.2023 § 19

Nimistötoimikunta 18.01.2023 § 9